

Sterrenstof 2016

presentatie op het debat

Kritiek op Kritiek

**(Nederlands Theaterfestival/Theaterkrant.nl/
Kring voor Nederlandse Theatercritici)**

7 september 2016

KIKKER KIEST

**FAVORIETE
VOORSTELLINGEN**

STADSSCHOUWBURG Amsterdam

13 & 14 SEPTEMBER

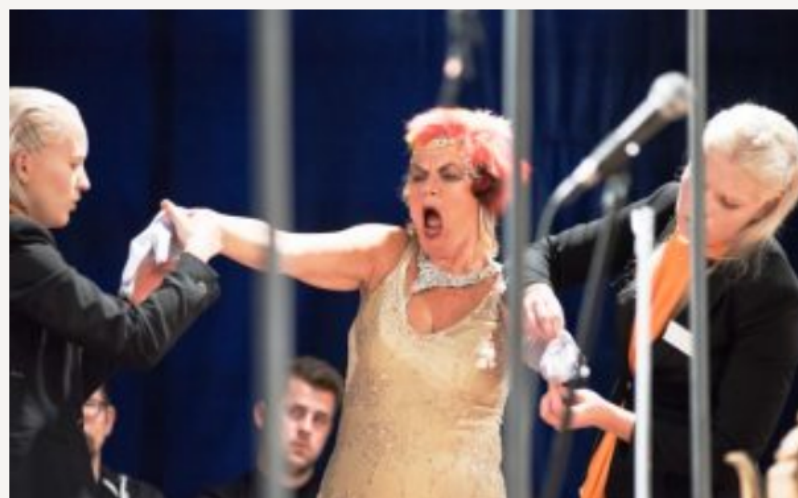
THEATERKRANT

HOME | NIEUWS | RECENSIES | VACATURES | ADVERTEREN | OVER THEATERKRANT.NL | ZOEK

**THEATERMAKER
SEPTEMBER
2016**

- [Lees online](#)
- [Word abonnee](#)
- [Verkooppunten](#)
- [Adverteren](#)

**INTERNET OF
THINGS /
PROMETHEUS
DE VUURBRENGER**

NIEUWS

Jeffrey Meulman: Het is tijd om een nieuw huis te bouwen

3/9/2016 • [NIEUWS](#)

Tijdens de feestelijke opening van het elfde Amsterdam Fringe Festival sprak algemeen directeur Jeffrey Meulman in het Compagnietheater een gepassioneerd betoog uit: 'Kunst is meer noodzakelijk dan ooit'

RECENSIES

Play Maids
Play Maids

★★★★★ MUZIEKTHEATER

door Kester Freriks gezien 4 september 2016 / *Bewerk*

Weergaloze performance in geladen seksueel rollenspel

De aanleiding is historisch: in Frankrijk vermoordden

**NIEUWSBRIEF ONTVANGEN?
KLIK HIER**

THEATERVACATURES

Theater|congrescentrum zoekt
coördinator (m/v) receptie |
kaartverkoop

1 september 2016

DIE FREMDEN

RUHRTRIENNALE, NTGENT, ASKO|SCHONBERG

★★★★★ MUZIEKTHEATER

2 SEPTEMBER 2016 – KOHLENMISCHHALLE, RECKLINGHAUSEN – SPEELLIJST

WE ZIJN ALLEMAAL VREEMDELINGEN

Door Max Arian gepubliceerd 3 september 2016

Johan Simons heeft grote pretenties, in Gent, in Rotterdam, in het Duitse Ruhrgebied. Hij wil een Europese theatermaker zijn en theater maken over de grote Europese problemen. Met *Die Fremden*, een van de hoogtepunten van de Ruhrtriennale 2016, slaagt hij daar wonderwel in: met Nederlandse musici, Nederlandse, Belgische, Duitse en Estlandse acteurs maakt hij een muziektheaterproductie over een heel actueel Frans boek in een enorme Duitse fabriekshal. Thema: vreemdelingen. Conclusie: we zijn als het er op aankomt allemaal buitenstaanders.

De Kohlenmischhalle in Marl bij Recklinghausen is gigantisch groot, ik schat dat er wel 1500 mensen op de tribune zitten, inclusief bondspresident Joachim Gauck. Maar midden in de voorstelling is die ruimte, als door een wonder, nog eens vier keer zo groot geworden. De vijf acteurs zijn nu piepkleine mensjes, ze staan, hollen, dansen helemaal achterin die enorme

ELDERS

DE VOLKSKRANT

★★★★☆

'*Die Fremden* kent een tamelijk ingewikkelde vertelstructuur, omdat de vijf acteurs de diverse personages door elkaar spelen. Bovendien zijn ze vanaf die tribune piepkleine mensjes, marionetten die huppelen en springen en af en toe van voor naar achteren rennen.' Hein Janssen

NRC HANDELSBLAD

★★★☆☆

'De filosofische allusies van *Die Fremden* zijn talrijk en evident, maar ze komen maar moeilijk los van papier. De spelers zeggen hun teksten toonloos op - ook acteren is je verplaatsen in de ander, en dus onmogelijk. Maar dat

DIE FREMDEN

RUHRTRIENNALE, NTGENT, ASKO|SCHONBERG

Theaterkrant schrijft recensies over vrijwel alle voorstellingen

2 SEPTEMBER 2016 - KOHLENMISCHHALLE, RECKLINGHAUSEN - SPEELLIJST

Door Max Arian gepubliceerd 3 september 2016

Daarnaast houden we de sterrenwaardering van de recensies uit de dagbladen bij.

Op basis van deze gegevens van maakte ik een database met alle gegeven sterren in toneel-, dans-, opera-, mime- en jeugdtheaterrecensies vanaf seizoen 2012/13.

Gebruikte data

Alle recensies met sterrenwaardering over de afgelopen vier seizoenen

seizoen 12/13:

1394 recensies over 564 voorstellingen

seizoen 13/14

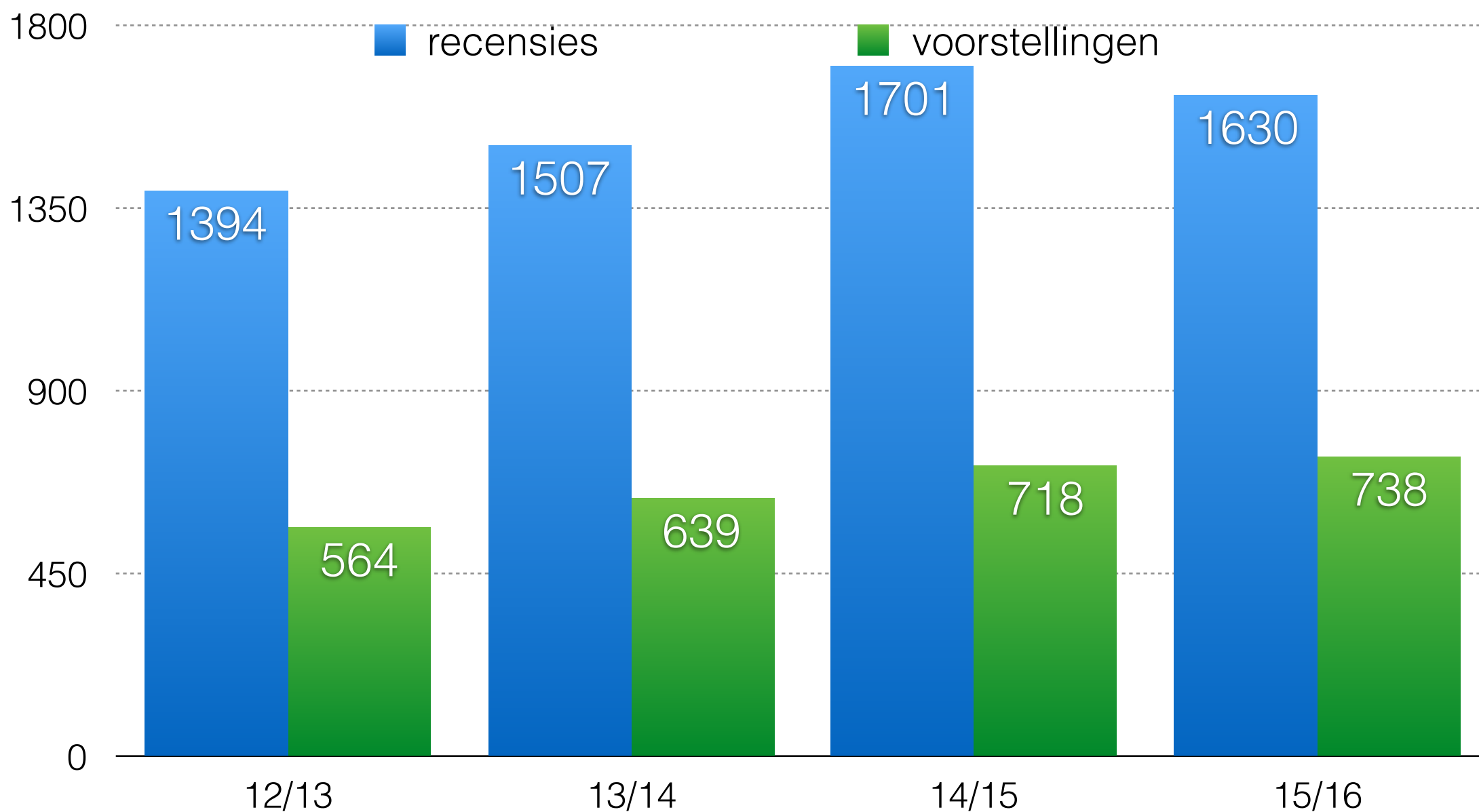
1507 recensies over 639 voorstellingen

Seizoen 14/15

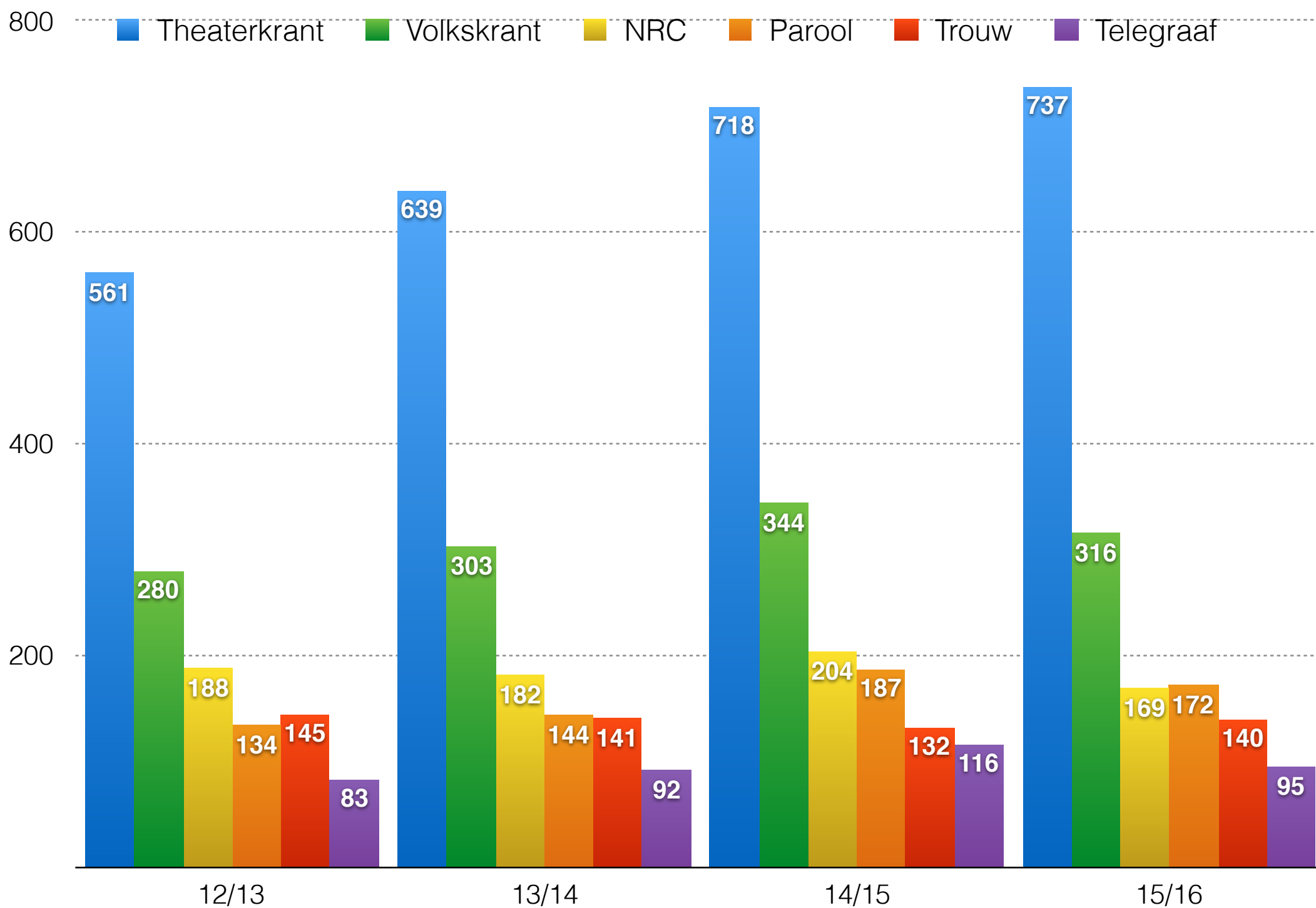
1701 recensies over 718 voorstellingen

Seizoen 15/16

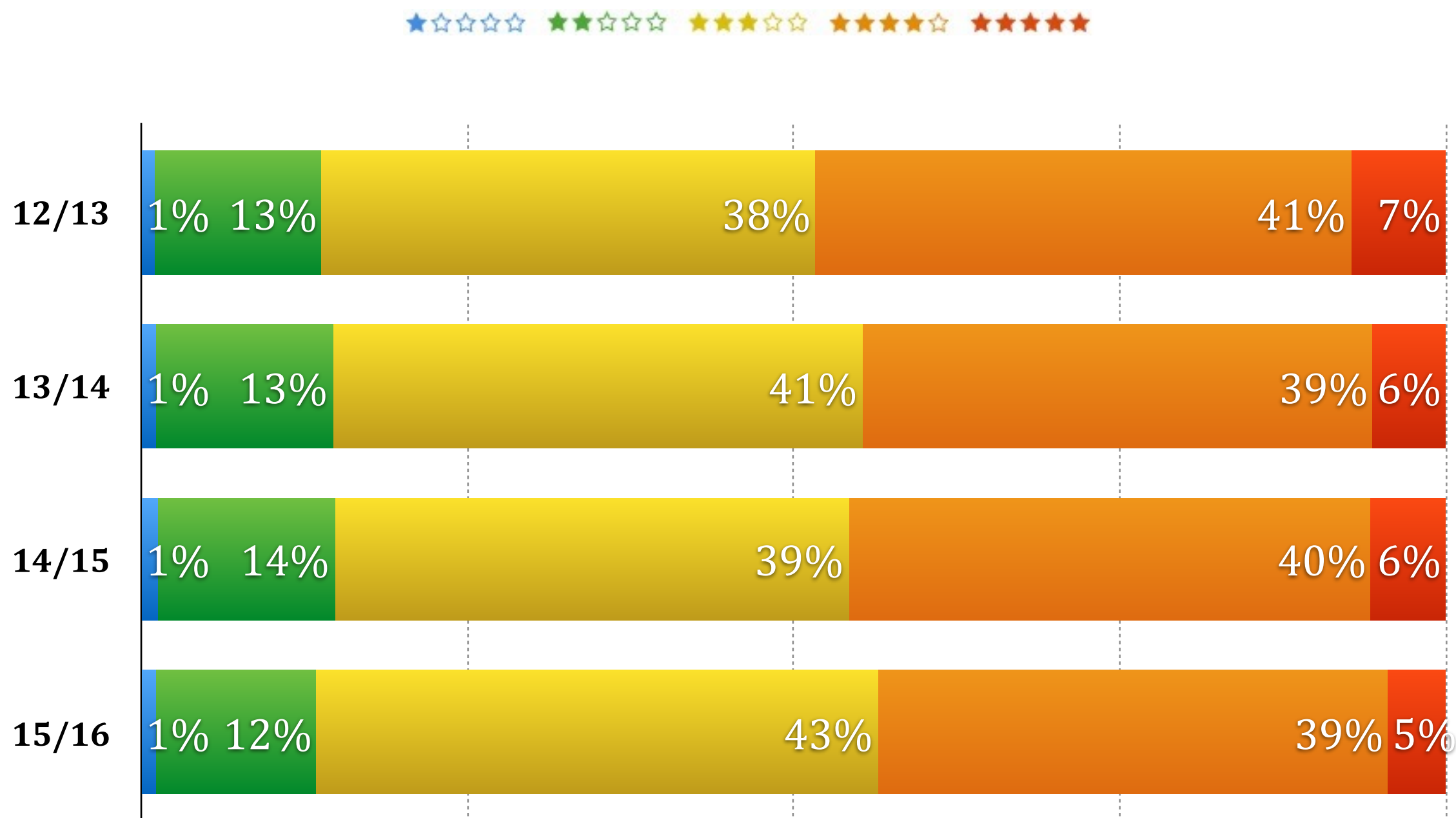
1630 recensies over 738 voorstellingen

Opmerkelijk: het aantal recensies stijgt (ondanks de dip in het laatste seizoen). Ook het aantal gerecenseerde voorstellingen neemt toe.

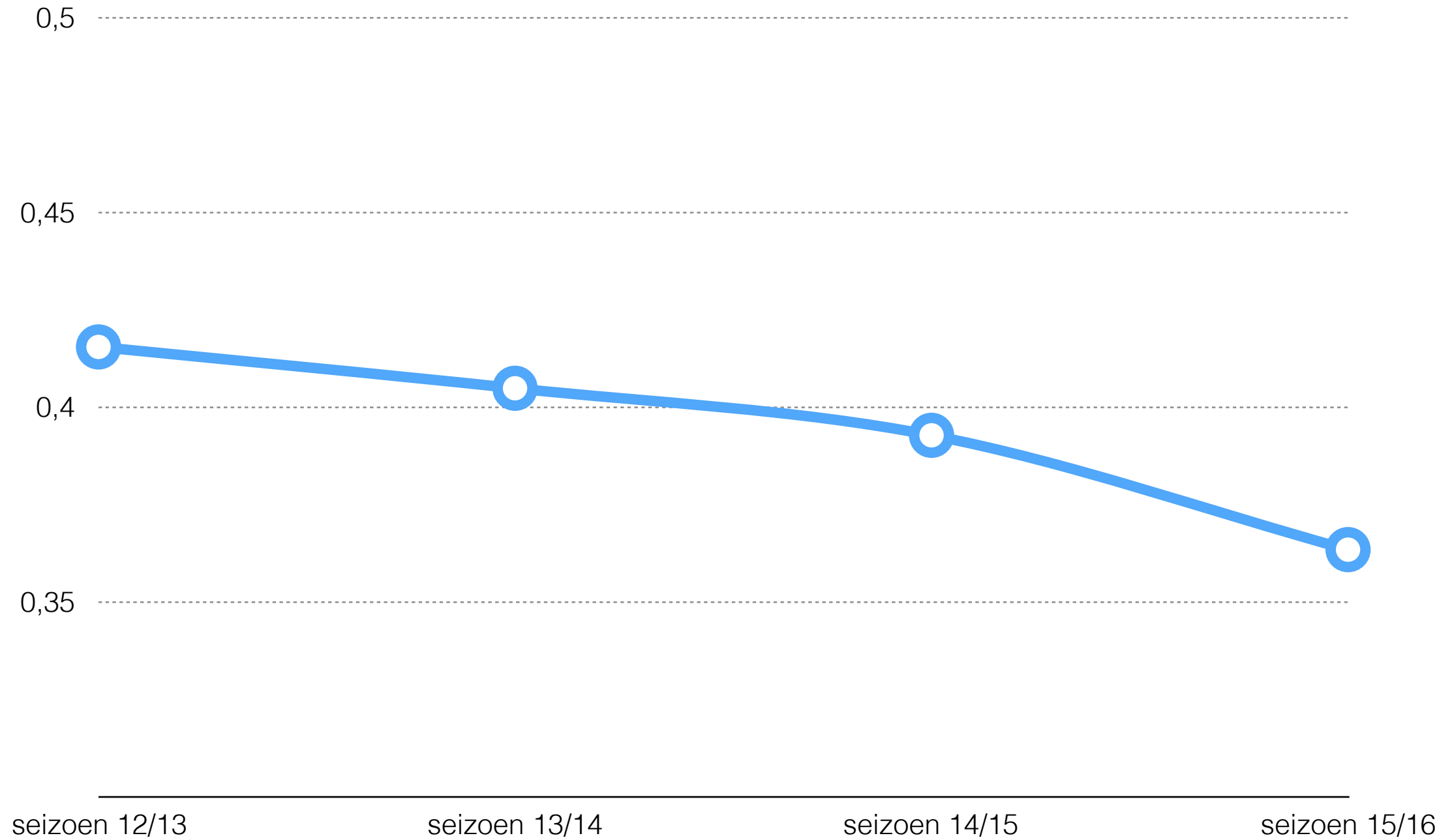

De toename zit niet alleen (maar wel voornamelijk) bij Theaterkrant.nl, ook Volkskrant en Parool recenseren meer. Alleen NRC neemt af.

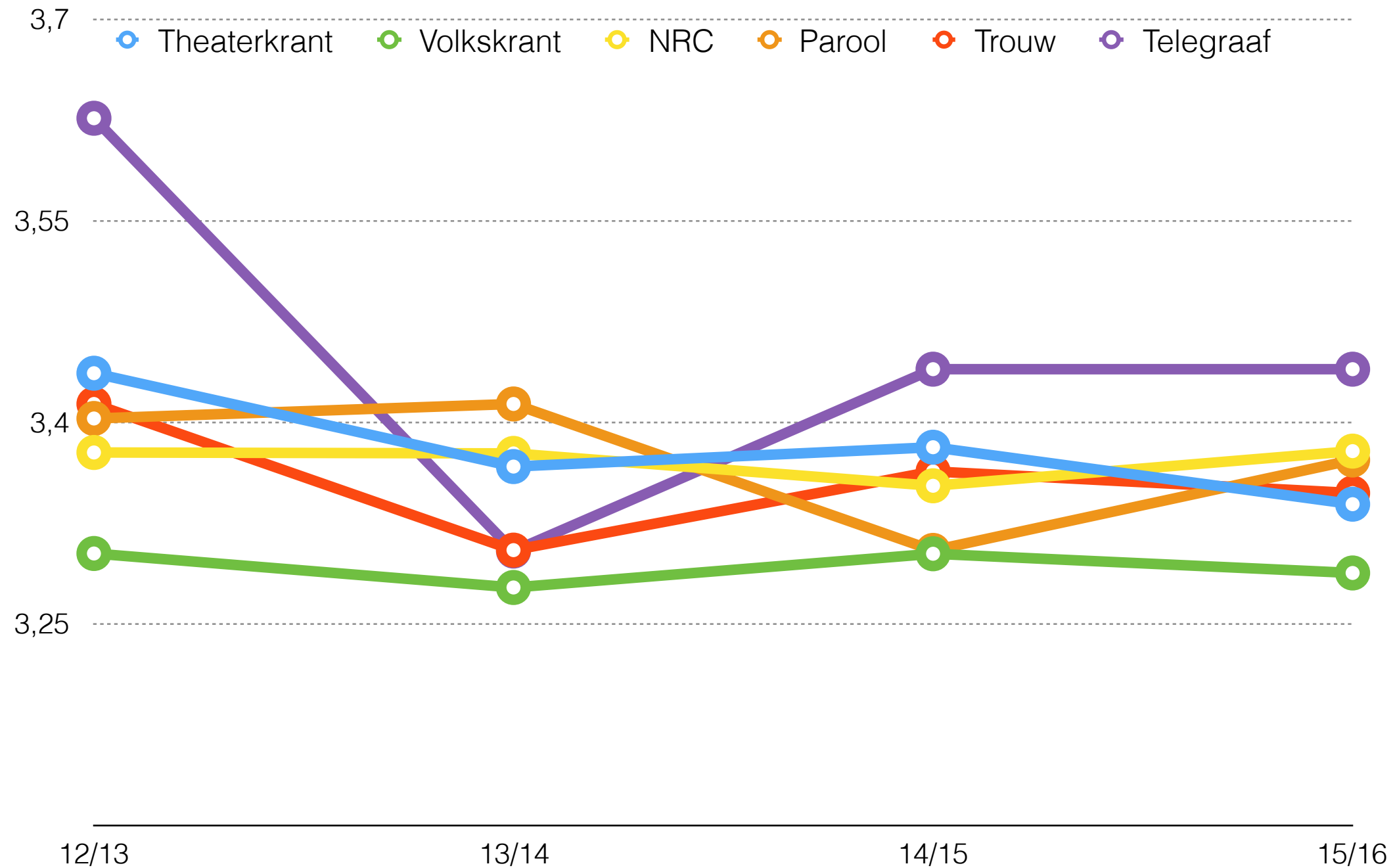
Het overgrote deel van de recensies heeft 3 of 4 sterren en dat aandeel neemt langzaam toe (van 79% in seizoen 12/13 tot 82% vorig seizoen). Het aantal 3-sterren-recensies stijgt, het aandeel 5-sterren-recensies neemt af.

Ontwikkeling van de gemiddelde afwijking

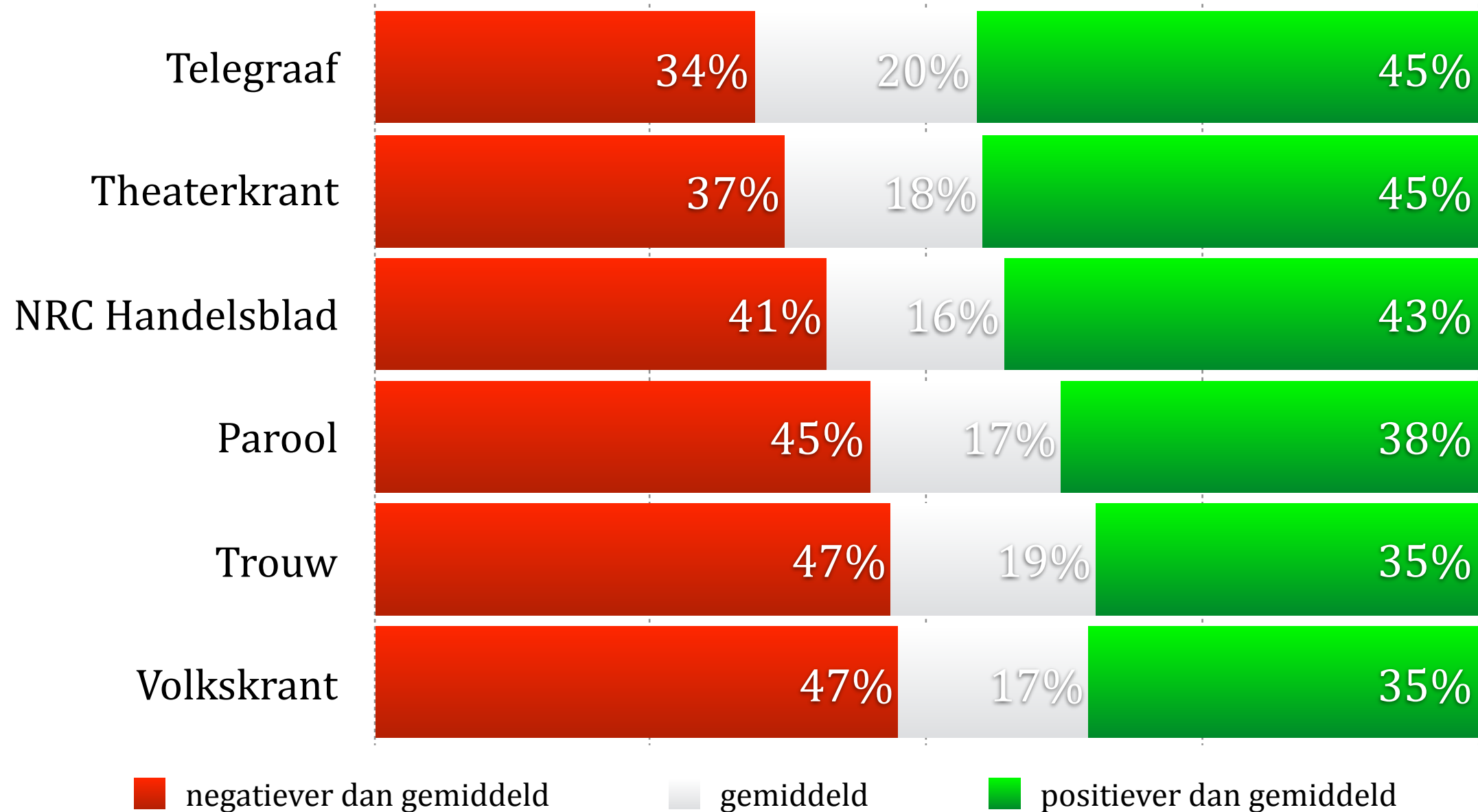
Er wordt wel beweerd dat recensenten het steeds vaker oneens zijn. Dat klopt niet. De gemiddelde afwijking van sterwaarderingen van het gemiddelde per voorstelling daalt.

Ontwikkeling gemiddelde beoordeling per krant

De Telegraaf geeft gemiddeld het meeste sterren, de Volkskrant het minst.
Theaterkrant wordt langzaam iets strenger, NRC milder.

Afwijking van het gemiddelde per krant

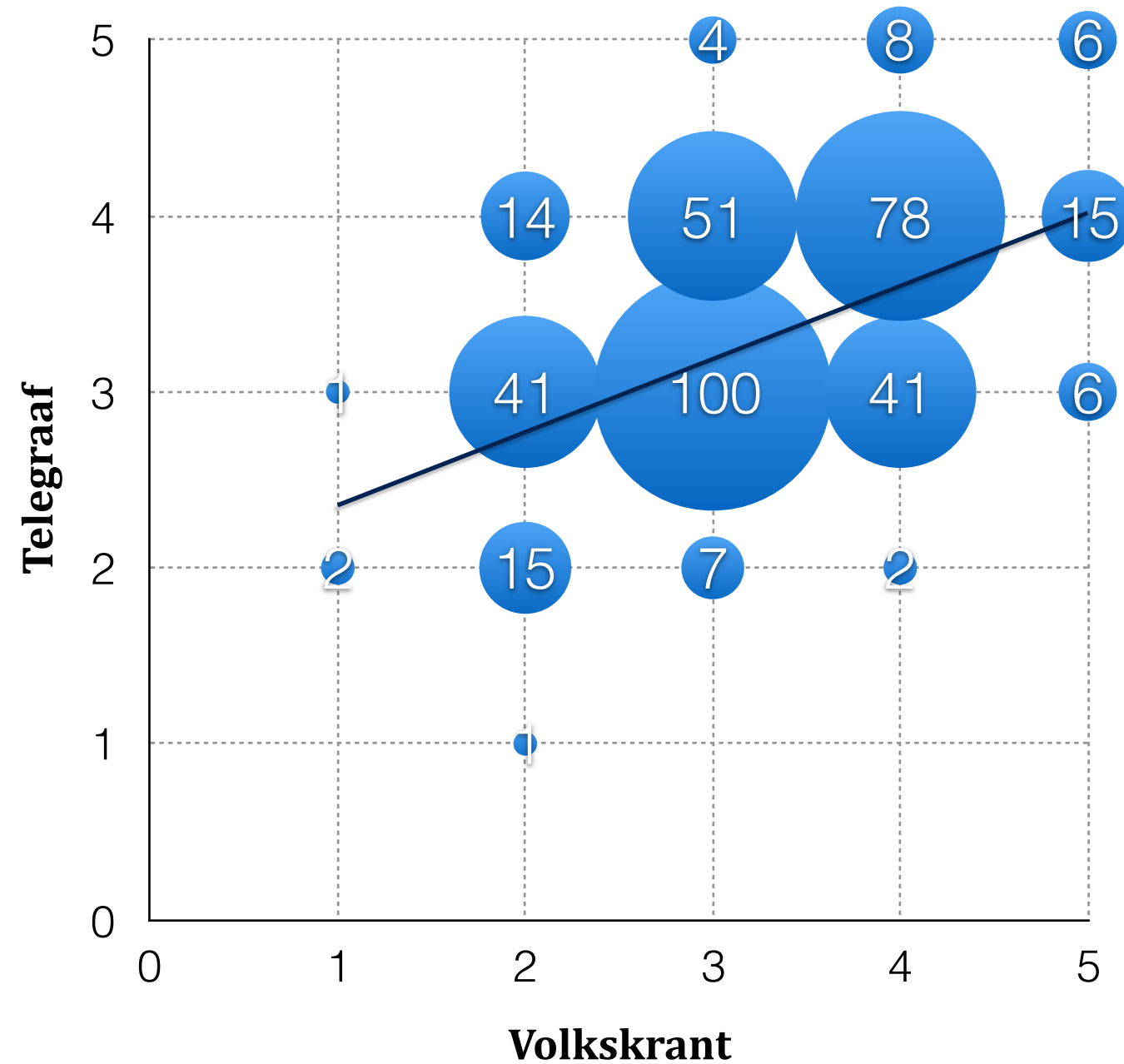
Dat ligt niet alleen aan *selection bias*. Recensies over dezelfde voorstelling krijgen van de Telegraaf in 45% van de gevallen meer sterren dan gemiddeld. We kijken voor deze data alleen naar voorstellingen die door alle zes de kranten zijn besproken.

Afwijking van het gemiddelde per krant

De afwijkingen zijn overigens heel klein: de Telegraaf geeft gemiddeld 0,13 ster méér dan het gemiddelde, de Volkskrant 0,09 ster minder.

Volkskrant vs Telegraaf

Een andere manier om hetzelfde te tonen: er zijn 100 voorstellingen die zowel van de Telegraaf als van de Volkskrant 3 sterren krijgen. De Telegraaf geeft vaker meer sterren dan de Volkskrant dan andersom.

12/13 & 13/14	aantal	gem. *
Mischa Spel	18	4,11
Frits van der Waa	23	3,91
Peter van der Lint	23	3,87
Max Arian	36	3,81
Erik Voermans	23	3,78

De mildste critici twee jaar geleden...

14/15 & 15/16	aantal	gem. *
Max Arian	46	3,83
Frits van der Waa	20	3,80
Tuur Devens	70	3,74
Joost Ramaer	33	3,67
Loek Zonneveld	44	3,64

... en de afgelopen twee seizoenen

☆☆☆☆☆ ☆☆☆☆☆ ☆☆☆☆☆ ☆☆☆☆☆ ☆☆☆☆☆

12/13 & 13/14	aantal	gem. *
Peter Zonderland	44	2,95
Ron Rijghard	44	3,02
Hein Janssen	75	3,03
Pieter Rings	45	3,04
Vincent Kouters	97	3,05

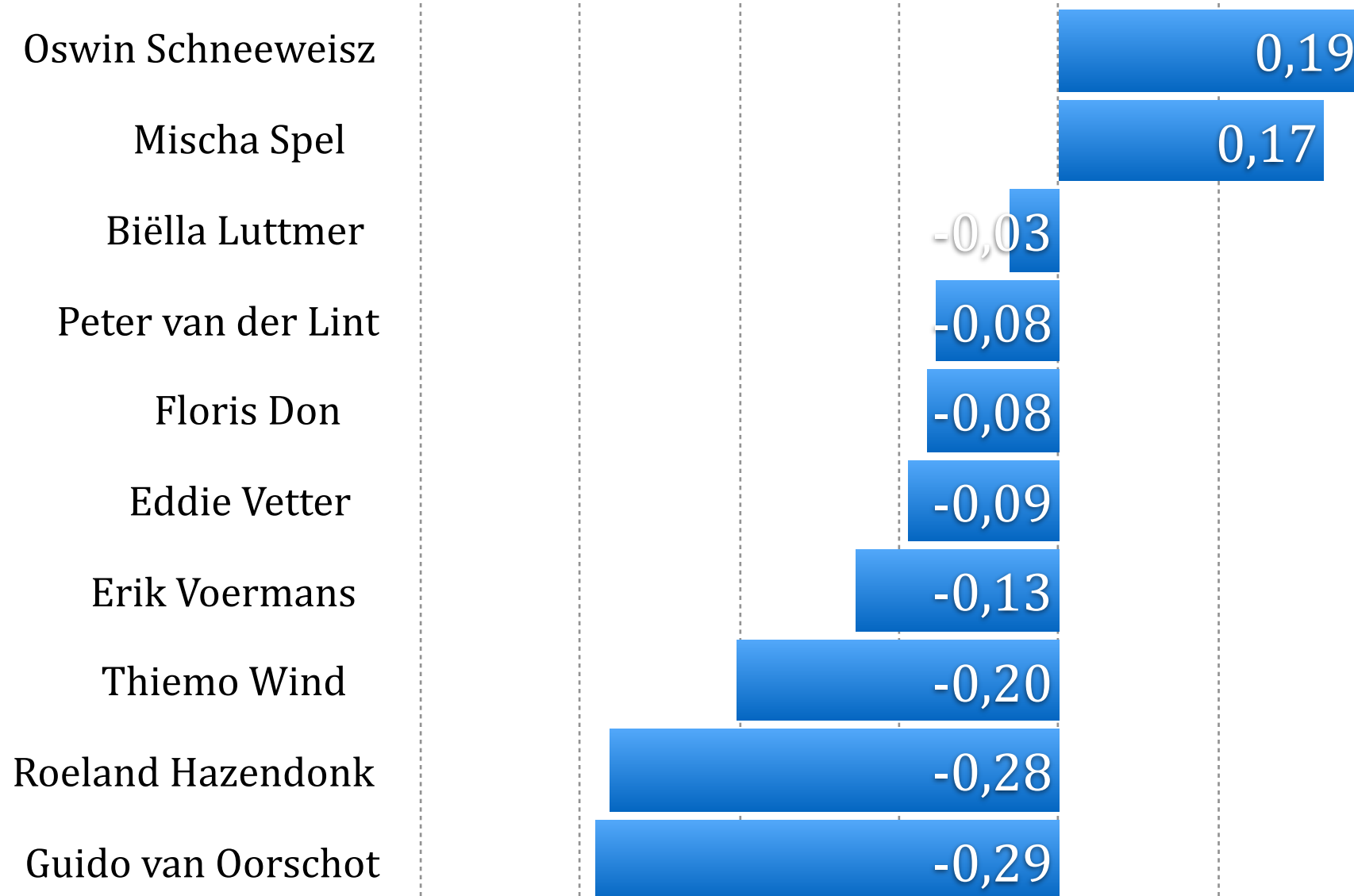
En de strengste toen...

★★★★★ ★★★★★ ★★★★★★★★★ ★★★★★★ ★★★★★★ ★★★★★★

14/15 & 15/16	aantal	gem. *
Mieke Zijlmans	24	2,96
Maaike Staffhorst	20	3,05
Elisabeth Oosterling	51	3,08
Joris Henquet	48	3,13
Evelyne Coussens	16	3,13

...en nu. De hele top vijf is hier vernieuwd.

Afwijking van het gemiddelde: opera

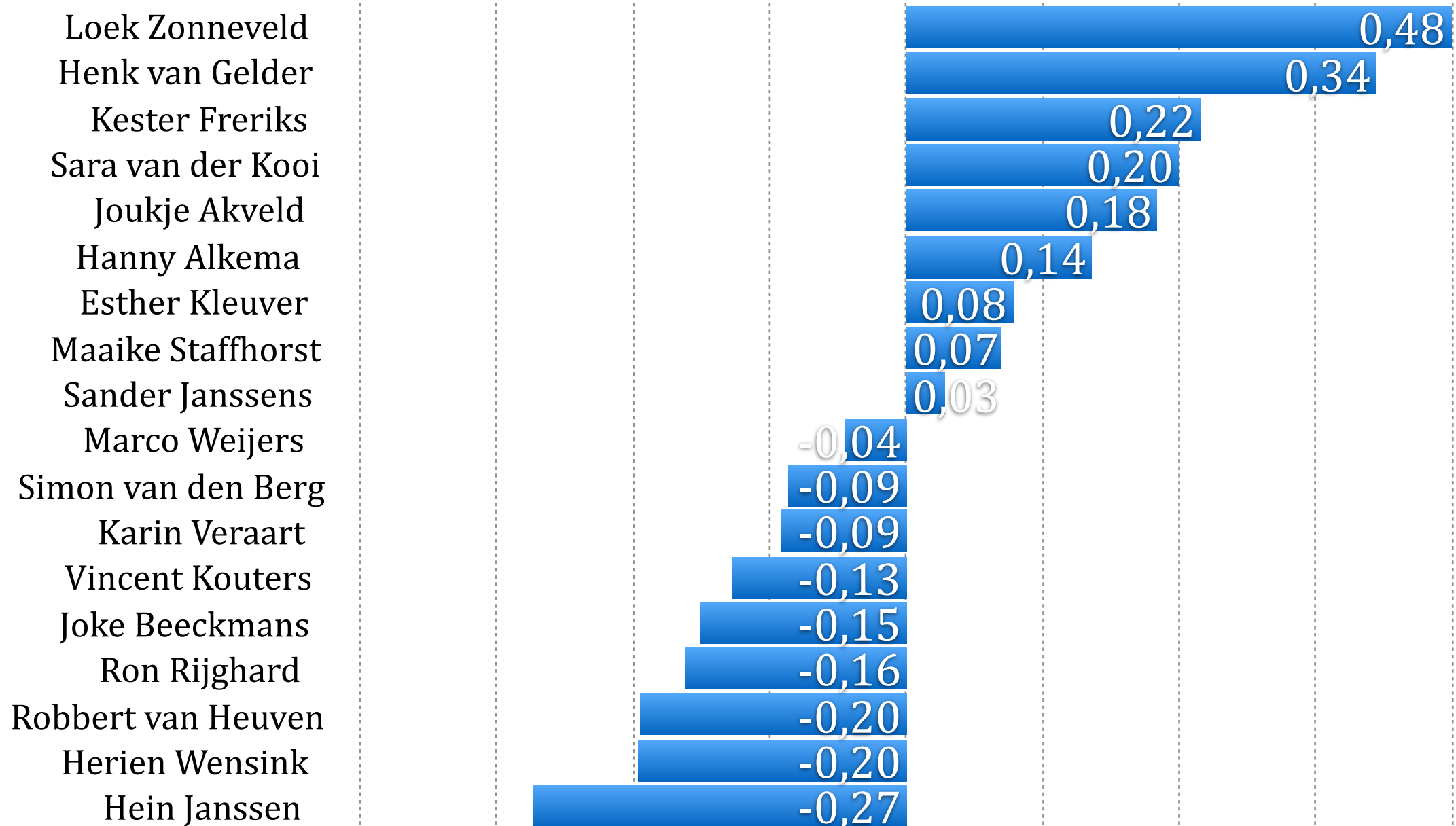

Strengheid of mildheid kun je ook anders bekijken: hoeveel wijken critici af van het gemiddelde oordeel per voorstelling? Ook hier kijken we alleen naar voorstellingen die de afgelopen vier seizoenen door minstens vijf kranten besproken zijn.

Afwijking van het gemiddelde: dans

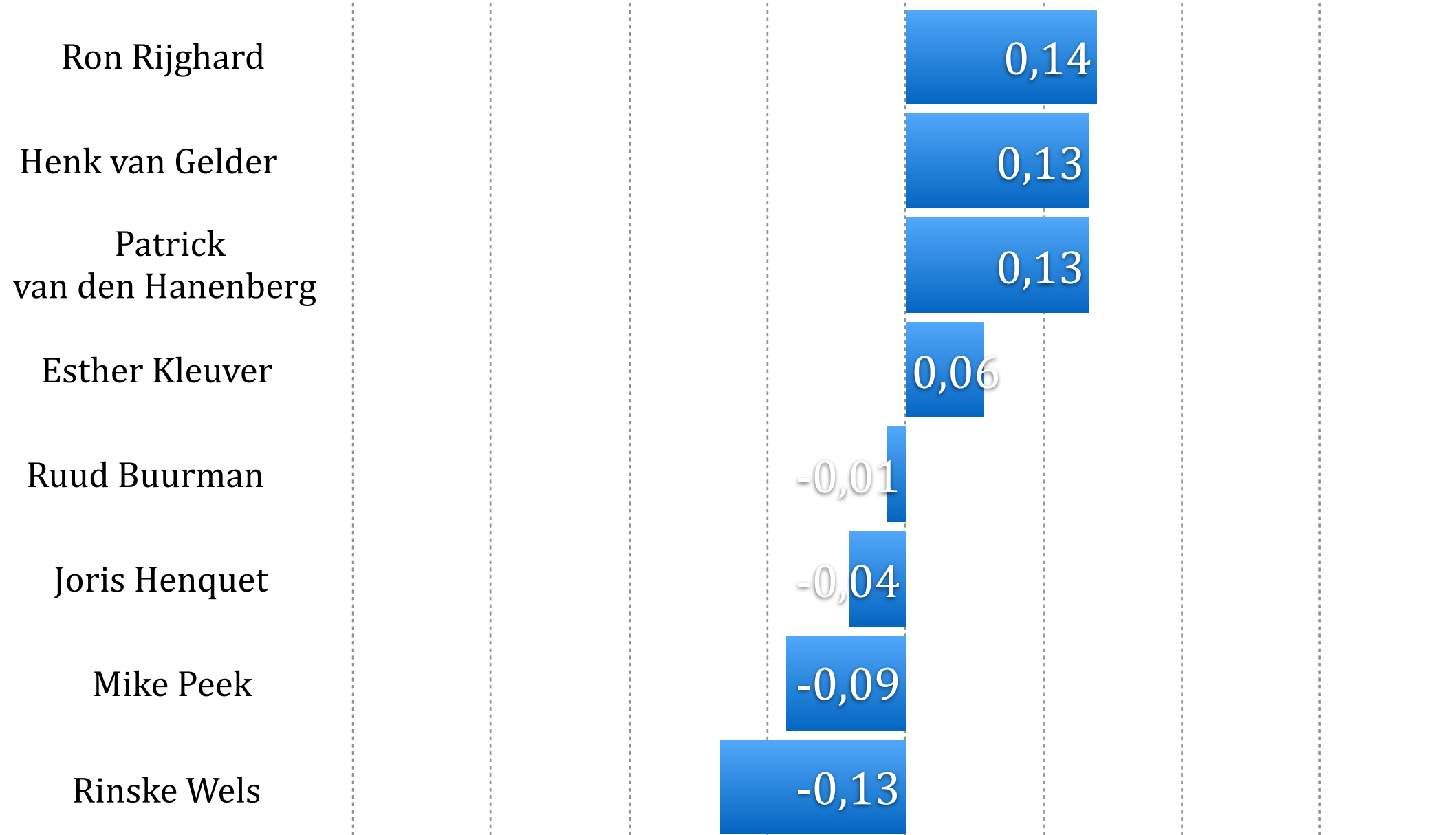

Afwijking van het gemiddelde: toneel

Opmerkelijk: Loek Zonneveld geeft principieel geen sterren, dus doet de redactie van Theaterkrant dat voor hem. Dat geeft de grootste afwijking. Wellicht neigen recensenten dus naar het midden, terwijl eindredacteuren liever kiezen voor extremen.

Afwijking van het gemiddelde: cabaret

Opmerkelijk: Ron Rijghard (NRC) is een van de strengste toneelrecensenten, maar over cabaret is hij het meest enthousiast van zijn collega's.

Grootste eenstemmigheid

Kings of War
Toneelgroep Amsterdam

Cirque Stiletto 3
Stardust

In de ban van Broadway
DeLaMar

Afgelopen seizoen waren er drie voorstellingen waarover alle zes de kranten het eens waren. Allemaal gaven ze *Kings of War* vier sterren. In de afgelopen seizoenen heeft één voorstelling van alle zes kranten vijf sterren gekregen: *Met alle respect* van Theo Maassen

Grootste disharmonie

<i>De Tweeling</i> Stage Entertainment	Theaterkrant ★★★★★	Telegraaf ★★★★★	NRC ★★★★★	Volkskrant ★★★★★	Parool ★★★★★	
<i>Koningin Lear</i> Toneelgroep Amsterdam	Theaterkrant ★★★★★	Telegraaf ★★★★★	Volkskrant ★★★★★	NRC ★★★★★	Parool ★★★★★	Trouw ★★★★★
<i>The Bodyguard</i> Stage Entertainment	Volkskrant ★★★★★	Theaterkrant ★★★★★	Telegraaf ★★★★★	Trouw ★★★★★	NRC ★★★★★	
<i>Il viaggio a Reims</i> De Nationale Opera	Trouw ★★★★★	NRC ★★★★★	Theaterkrant ★★★★★	Parool ★★★★★	Volkskrant ★★★★★	

Het meest verdeeld was de pers over De Tweeling: Twee keer vijf sterren en ook een 2-sterren-recensie. Voorstellingen met zowel een 1- als een 5-sterren-recensie komen niet voor.

Beste voorstellingen van afgelopen seizoen

	Theaterkrant	Parool	NRC	Trouw
<i>Unterwerfung</i> Schauspielhaus Hamburg	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
<i>Mijn nachten met Churchill</i> Diederik van Vleuten	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
<i>Start Again</i> NDT1	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
<i>Sweeney Todd</i> Zonnehuis	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★

Met drie 5-sterren-recensies was *Unterwerfung* van Schauspielhaus Hamburg (te zien tijdens *Brandhaarden* in de Stadsschouwburg Amsterdam) de best besproken voorstelling van het seizoen.

Kleine lettertjes

- alleen Volkskrant, NRC, Parool, Trouw en Telegraaf worden structureel verzameld door de redactie van Theaterkrant.
- De andere kranten (AD, regionale kranten) doen structureel veel minder aan theaterrecensies, weten we uit eerder onderzoek.
- In het zeldzame geval dat Theaterkrant niet recenseert worden de recensies ‘elders’ niet verzameld.

© Simon van den Berg
september 2016

www.simber.nl
www.theaterkrant.nl
simon@theaterkrant.nl

simber.nl
theaterkrant.nl
simon@theatermaker.nl